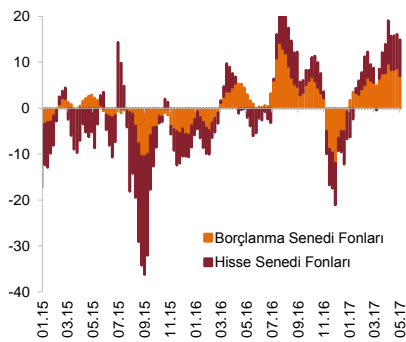

Genel Değerlendirme

2016 yılı Kasım ayı Finansal İstikrar Raporu'ndan bu yana, küresel ekonomik faaliyette ivmelenme ve istikrarı artan bir küresel finansal ortam gözlenmiştir. Yurt içinde ise, alınan teşvik ve tedbirlerin katkısıyla ekonomik faaliyete ilişkin aşağı yönlü riskler önemli ölçüde azalmıştır. İktisadi faaliyet 2016 yılının son çeyreğinde bir önceki dönemdeki kayıplarını telafi ederken finansal sistemi destekleyici makroihtiyati politikalar, maliye politikası ve kredi teşviklerinin katkısıyla toparlanma eğiliminin 2017 yılında da süreceği tahmin edilmektedir. Alınan tedbir ve teşvikler, kredi kanalının sağlıklı işleyişini destekleyerek finansal istikrara da katkı sağlamaktadır. Diğer taraftan, TCMB, enflasyon üzerindeki yukarı yönlü baskıları sınırlamak amacıyla Ocak ayından bu yana güçlü bir parasal sıkılaştırma yapmıştır. Para politikasındaki bu sıkı duruş, döviz kuru oynaklığını azaltmış ve finansal istikrara dönük riskleri sınırlamıştır.

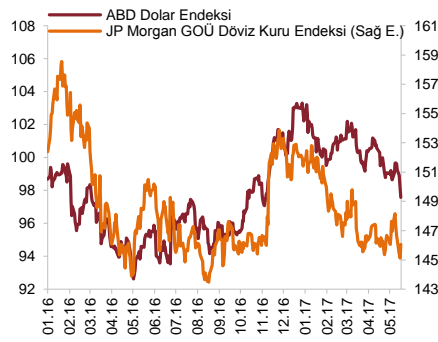
ABD'de gerçekleşen başkanlık seçimi sonrasında ABD finansal piyasalarında oluşan belirsizlik, yılın ilk çeyreğinde azalmıştır. Genişleyici maliye politikası, altyapı yatırımlarındaki artış ve finansal sisteme yönelik düzenlenmelerin esnetilmesine ilişkin beklentiler sonucunda hisse senedi fiyatları artmıştır. Bu dönemde, Fed politikalarına ilişkin belirsizliklerin azalmasının yanı sıra, para politikasındaki sıkılaştırmanın daha uzun vadeye yayılacağı beklentisi devam etmektedir. Küresel piyasa oyuncularını, Avrupa Merkez Bankası ve Japonya Merkez Bankası'nın düşük faiz politikalarını sürdürmesini beklemektedir. Küresel ekonomiye dair büyüme tahminlerinin yukarı çekilmesi ve para politikalarına dair belirsizliklerin bir miktar azalması sonucunda, risk primleri düşmüş ve finansal piyasalarda oynaklık azalmıştır. Bu faktörlere bağlı olarak risk iştahında da artış gözlenmiştir. Küresel piyasalara ilişkin iyimser hava ve gelişmekte olan ülke (GOÜ) ekonomilerindeki büyüme beklentileri, bu piyasalara ilişkin risk algılarını olumlu etkilemiştir. Bunlara bağlı olarak, son aylarda gelişmekte olan ülkelere yönelik portföy akımları güçlenirken yerel para birimleri ve diğer varlık fiyatlarında 2016 yılının son çeyreğindeki değer kayıplarını telafi edilmeye başlanmıştır (Grafik 1 ve 2).

Grafik 1
Gelişmekte Olan Ükelere Yönelen Haftalık Fon Akımları (Milyar ABD Doları, 4 Haftalık Birikimli)

Kaynak: EPFR (Son Veri: 05.17)

Grafik 2
Döviz Kuru Endeksleri

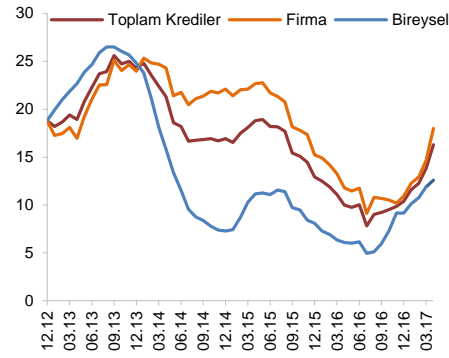
Not: JP Morgan GOÜ Döviz Kuru Endeksi, ABD doları endeksiyle aynı yönde hareket edecek biçimde ters çevrilmiştir.

Kaynak: Bloomberg (Son Veri: 05.17)

Son dönemde, ekonomik aktivitedeki toparlanma, krediye erişim destekleri ve ılımlı büyüme beklentileri ile birlikte bankacılık sektörü bilançoları makul düzeyde büyümeye devam etmiştir. Kredilerin banka bilançoları içindeki yüksek payı korunmuştur. Tüketici kredilerine ilişkin makroihtiyati düzenlemeler ve son dönemde reel sektörün finansmanına yönelik alınan tedbirler ile kredilerin maliyet, teminat ve vade unsurlarındaki düzenlemeler kredi büyümesini desteklemektedir. Özellikle, 2017 yılı Mart ayının ikinci yarısından itibaren Kredi Garanti Fonu (KGF) teminatlı firma kredisi kullandırılmalarının ivmelenmesi ile firma kredilerinde güçlü bir artış gerçekleşmiştir (Grafik 3). Toplam kredi hacmindeki toparlanmada KGF destekli TL firma kredi büyümesi belirleyici olmuştur. Bireysel kredi tarafında konut ve ihtiyaç kredisindeki canlanma da bu süreci desteklemiştir. Bu gelişmelerin önümüzdeki dönemde ekonomik faaliyete pozitif katkı sağlamaya devam etmesi beklenmektedir. Ayrıca kredi büyümesinin daha çok firma kredilerindeki artıştan kaynaklanması iç talepteki toparlanmanın cari açık üzerindeki olumsuz etkisini sınırlamaktadır. Kredi fiyatları üzerinde para politikası duruşundaki sıkılaşıma, makroihtiyati politikalar, diğer teşvik ve destekler etkili olmuştur (Grafik 4).

Grafik 3

Yıllık Kredi Büyümesi
(Yüze, KEA)

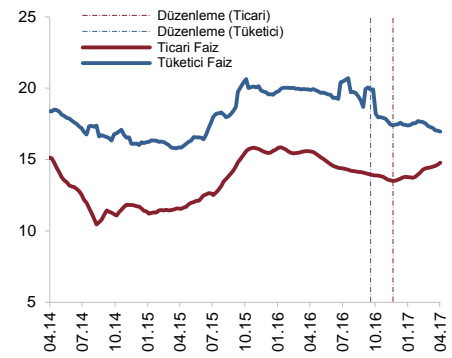

Not: Dövizle endeksli krediler YP kredilere dahil edilmiş, YP meblağları ABD doları ve euro sepeti kullanılarak kur etkisinden arındırılmıştır. 2017 Mart ayına kadar aylık veri, Nisan ayı için haftalık veri üzerinden yıllık büyüme hesaplanmıştır.

Kaynak: TCMB (Son Veri: 04.17)

Grafik 4

Faiz Gelişmeleri ve Düzenlemeler
(4 Haftalık Hareketli Ortalama, Yüze)

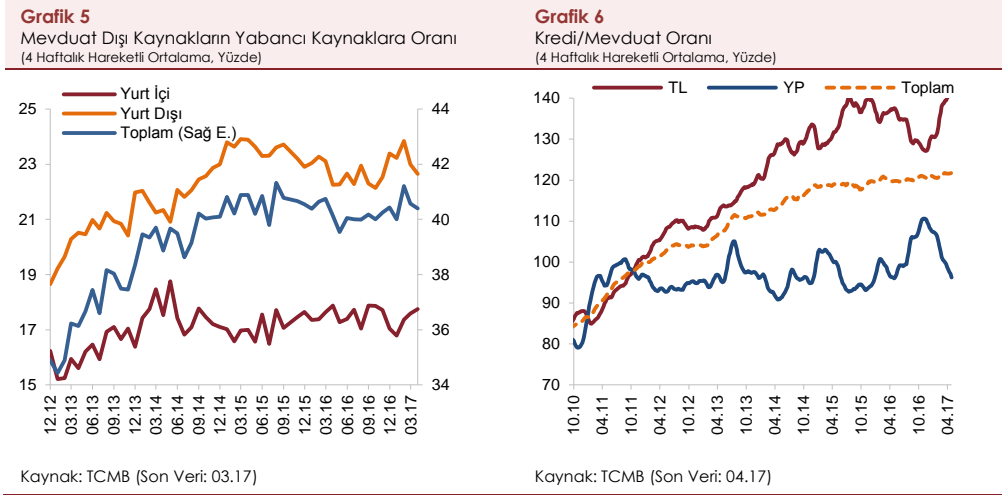

Not: Tüketici ve ticari faiz oranları yeni açılan kredilere uygulanan oranları ifade etmektedir.

Kaynak: TCMB (Son Veri: 04.17)

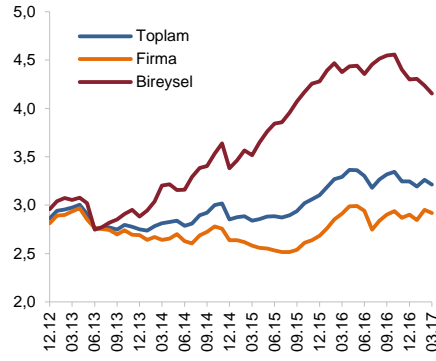
2016 yılının ikinci yarısından itibaren, döviz kurlarında yerel ve küresel gelişmelerden kaynaklı dalgalanmaya ve yurt dışı finansman maliyetlerindeki görece artışa bağlı olarak reel sektör firmalarının yurt dışı borçlanmaları düşmüş, yabancı para (YP) kredilerden TL'ye geçiş eğilimi gözlenmiştir. Kredi bileşimindeki değişim ile birlikte, ilgili kurumlarca alınan tedbirlere bağlı olarak reel sektörün net döviz pozisyonunda yaşanan iyileşme ve uzun vadeli yurt dışı yükümlülüklerin payındaki artış finansal istikrar açısından olumlu gelişmeler olarak değerlendirilmektedir. TCMB nezdinde oluşturulan veri takip sistemi ile önümüzdeki dönemde firmaların döviz riskinin takibine yönelik sağlıklı veri temini ve gelişme kaydedileceği değerlendirilmektedir. Finansal istikrar ve fiyat istikrarına yapısal katkı sağlanması hedefleri doğrultusunda, sistemik risk ölçüm kapasitesini artırmak, basiretli borçlanmayı sağlamak ve risk yönetimine katkıda bulunmak üzere finansal sistemde tüm paydaşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyonun önümüzdeki dönemde daha da güçlenmesi önem taşımaktadır.

Bankacılık sektörü güçlü likidite pozisyonunu korumakta ve olası bir likidite riskine karşı dayanıklılığını sürdürmektedir. Sektörün fonlama kompozisyonu dikkate alındığında, TL cinsinden kaynakların önemli bir bölümünün çekirdek yükümlülüklerden oluşması likiditeye katkı sağlamaktadır. Çekirdek dışı yükümlülüklerin toplam yükümlülükler içerisindeki payı son yıllarda yatay bir seyir izlemektedir (Grafik 5). Son dönemde iç talep yönlü faktörlere bağlı olarak yurt dışı borç temininde yaşanan sınırlı azalmaya rağmen çekirdek dışı fonlama kalemlerinin vadeleri, uygulamadaki tedbirlerin katkısıyla uzamaya devam etmiş ve olası küresel likidite şoklarına karşı bankacılık sektörünün direncini artırmıştır. Çekirdek dışı yükümlülüklerin payındaki istikrarlı seyrin bir yansıması olarak kredi/mevduat oranı son yıllardaki yatay seyrini korumaktadır (Grafik 6). Kredi büyümesini destekleyen çekirdek yükümlülüklerdeki ve sektörün kârlılığındaki artışa bağlı içsel sermaye üretimi ön plana çıkmaktadır.

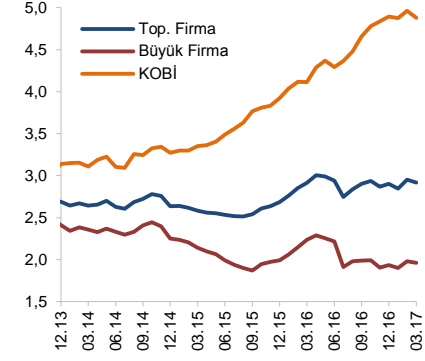
Bankacılık sektörünün aktif kalitesindeki sağlıklı yapı korunmaktadır. Temel göstergelerden biri olan tahsili gecikmiş alacak (TGA) oranı yatay bir seyir izlerken, kredi yapılandırılmalarının vade, teminat, fiyatlama gibi kredi unsurlarını içerir şekilde büyük oranda canlı kredilerde gerçekleştiği ve TGA'da yapılandırmanın sınırlı düzeyde kaldığı görülmektedir. Son veriler, 2016 yılının üçüncü çeyreğinde yukarı yönlü hareketlenen yakın izleme rakamlarının gerilemeye başladığına işaret etmektedir. KOBİ'lere yönelik alınan teşvikler ve KGF projesi yanında ekonomik faaliyetlerdeki canlanma beklentileri ile bu kredilere yönelik risklerin önümüzdeki dönemde makul düzeyde kalması beklenmektedir (Grafik 7 ve 8). Mevcut sermaye düzeyi ve son dönemde kârlılık oranlarında gözlenen toparlanma bankaların sermaye yapısını ve kredi verme kapasitesini desteklemektedir.

Grafik 7
Tahsilî Gecikmiş Alacak Oranları
(Yüzde)

Kaynak: TCMB (Son Veri: 03.17)

Grafik 8
Firma Kredileri Tahsilî Gecikmiş Alacak Oranları
(Yüzde)

Kaynak: TCMB (Son Veri: 03.17)

Bankacılık sektörü kârlılığı, 2016 yılında görülen artış eğilimini 2017 yılında da devam ettirmiştir. Kredi verme iştahındaki toparlanmayla birlikte net faiz gelirlerindeki iyileşme ve faiz dışı giderlerdeki tasarruf tedbirlerinin devamı sektörün kârlılığına katkı sağlamıştır (Grafik 9 ve 10). Önümüzdeki dönemde, ivmelenen kredi hacmi, faiz ve komisyon gelirlerindeki artış ve net faiz marjlarının olumlu katkısı ile kârlılığın devam etmesi beklenmektedir.

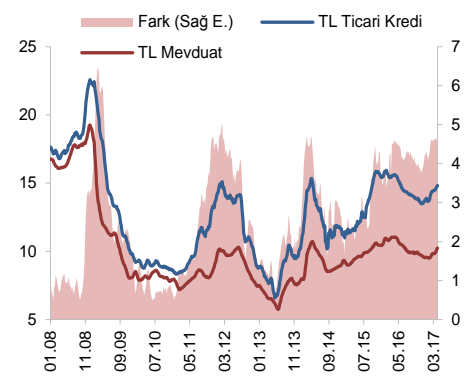
Grafik 9
Aktif ve Özkaynak Kârlılıkların Gelişimi
(Yüzde)

Not: Kârlılık oranları bir yıllık birikimli kâr üzerinden bir yıllık ortalama paydaya bölünerek hesaplanmaktadır.

Kaynak: TCMB (Son Veri: 03.17)

Grafik 10
Kredi Mevduat Faiz Farkının Gelişimi
(Yüzde)

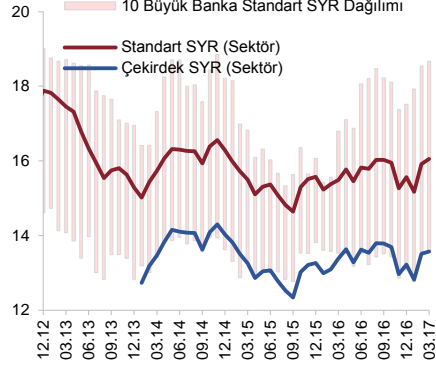
Not: KMH ve KK hesapları ve Temmuz 2015'ten itibaren sıfır faizli krediler hariç tutulmuştur.

Kaynak: TCMB (Son Veri: 04.17)

Bankacılık sektörü güçlü sermaye yapısını korumaktadır. 2017 yılı Mart ayı itibarıyla sektörün sermaye yeterlilik rasyosu (SYR) yasal (yüzde 8) ve hedef rasyonun (yüzde 12) oldukça üzerinde gerçekleşmiş ve muhtemel şokları karşılamak için yeterli tampon bulundurmaya sürdürmüştür. Uluslararası derecelendirme kuruluşlarının bankacılık sektörü görünümüne ilişkin değerlendirmelerinin yurt dışı fonlama maliyetlerine sınırlı etkileri olmuştur. Bunun yanı sıra, kredi hacmindeki toparlanma kaynaklı kaldıraç etkisi ve yabancı para varlıklardaki kur etkileri sebebiyle risk ağırlıklı varlıkların artışı, sermaye yeterlilik oranını bir miktar aşağı çekmiştir. Ancak, döviz kurundaki dengelenme, kârlılıktaki artış eğilimi ve risk ağırlıklarındaki değişim ile birlikte sermaye yeterlilik oranı geçen yılın üçüncü çeyreğindeki seviyesini yakalamıştır (Grafik 11). Bankacılık sektörü bu rapor döneminde dış finansman olanaklarının yanı sıra, sermaye birikimleriyle de kredi büyüme hızlarını sürdürebilecek düzeydedir. Kârlılıktaki artış son bir yıllık dönemde yasal özkaynakları artıran temel etmen olarak ön plana çıkmıştır. Diğer taraftan, devlet iç borçlanma senetleri (DİBS) faiz hadlerindeki

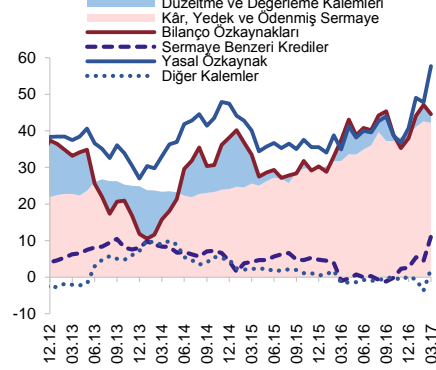
artış menkul kıymetlerin yeniden değerlendirilmesi kanalından daha önceki dönemlerde gelen pozitif etkiyi sınırlamıştır (Grafik 12).

Grafik 11
Standart ve Çekirdek SYR Gelişimi
(Yüzde)

Kaynak: TCMB (Son Veri: 03.17)

Grafik 12
Özkaynak Gelişimi
(12 Ay Birikimli, Milyar TL)

Kaynak: TCMB (Son Veri: 03.17)

Küresel jeopolitik gelişmeler ve ekonomi politikalarına dair belirsizlikler küresel finansal istikrar için önümüzdeki döneme ilişkin temel risk unsurları olarak görülmektedir. ABD'de uygulamaya konulması öngörülen genişleyici maliye politikasının boyutunun ve etkilerinin sınırlı kalması, korumacı dış ticaret politikalarına ağırlık verilmesi, Fed para politikasının normalleşmesi ve Avrupa Birliği (AB) ülkelerindeki siyasi belirsizlikler ile Çin ekonomisine dair kaygılar nedeniyle küresel risk iştahının azalması olası risk unsurlarıdır. Türk bankacılık sektörünün güçlü sermaye yapısı, aktif kalitesi ve sahip olduğu likidite kalkanları ile söz konusu risklere karşı dayanıklı olduğu değerlendirilmektedir.